

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ

ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ/ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Στο πλαίσιο του προγράμματος «R(ights) as R(aise awareness) for R(educate) & R(euse)» με την χρηματοδότηση του BeMed, υλοποιήθηκαν **5 δημιουργικά και ενημερωτικά workshops** που απευθύνονταν σε γονείς και παιδιά, ωφελούμενους του Εργαστηρίου Πολιτισμού στην περιοχή του Σταθμού Λαρίσης, στο κέντρο της Αθήνας. Τα εργαστήρια είχαν διάρκεια μιάμιση ώρα το καθένα, πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα Ιανουάριος- Φεβρουάριος 2025 και **συμμετείχαν σταθερά 10 ενήλικες/γονείς και 15 παιδιά ηλικίας 5-12 ετών.**

Τα εργαστήρια επικεντρώνονταν τόσο στην **ενημέρωση** κι **ευαισθητοποίηση** σχετικά με το **ζήτημα της πλαστικής ρύπανσης** όσο και στους **τρόπους μείωσης της μέσω της επαναχρησιμοποίησης.**

- ✓ προβάλαμε κάποια επιστημονικά βίντεο που αναδείκνυαν τις επιβλαβείς συνέπειες του πλαστικού μιας χρήσης στο περιβάλλον και την υγεία, συζητήσαμε εκτενώς πάνω σε αυτές, διαπιστώσαμε το μέγεθος του προβλήματος και αναζητήσαμε λύσεις που θα μπορούσαμε να εντάξουμε στην καθημερινότητάς μας με σκοπό την έμπρακτη συμβολή μας στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

- ✓ κάναμε δημιουργικές κατασκευές που εστίαζαν στην επαναχρησιμοποίηση διάφορων πλαστικών συσκευασιών. Γονείς και παιδιά συνεργάστηκαν κατασκευάζοντας τις δικές τους μολυβοθήκες από πλαστικά μπουκάλια, καλλιτέχνησαν ένα ομαδικό έργο φτιαγμένο από πλαστικά καπάκια και δημιούργησαν εξ' αρχής το δικό τους ανακυκλωμένο χαρτί.

Το **παιδαγωγικό υλικό** που χρησιμοποιήσαμε για να προσεγγίσουμε το ζήτημα ήταν παιδικά εικονογραφημένα βιβλία, ρεαλιστικές φωτογραφίες θαλάσσιων ζώων που κινδυνεύουν, μία παρουσίαση σε μορφή power point και κάποια εκπαιδευτικά βίντεο, μερικά εκ των οποίων ήταν εκείνα που είχαμε δημιουργήσει στην πρώτη εφαρμογή του BeMed. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στην δράση της Γκρέτας Τούνμπεργκ με σκοπό να αναδειχθεί στα παιδιά, με ποιους τρόπους ένα άλλο παιδί διεκδίκησε το δικαίωμα του να ζει σε ένα καθαρό περιβάλλον, εμπνέοντας την παγκόσμια κοινότητα.

Ενδεικτικά, κάποια από τα βιβλία και τα βίντεο που χρησιμοποιήσαμε:

- Το πλαστικό στην ζωή μας- στο περιβάλλον, εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
- Η Γκρέτα και οι Γίγαντες, εκδόσεις Πατάκης
- Το σπίτι μας Κινδυνεύει: Η Γκρέτα Τούνμπεργκ μας καλεί να σώσουμε τον πλανήτη, εκδόσεις Παπαδόπουλος
- <https://www.youtube.com/watch?v=IJoAcD0oUww>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ysjUYwx39QM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Qhuu6SVoPy0>

Οι γονείς-ενήλικες, πριν την συμμετοχή τους στα εργαστήρια:

- φάνηκαν να αγνοούν σε μεγάλο βαθμό το μέγεθος του προβλήματος καθώς η ενημέρωση που είχαν ήταν ελλιπής

- κατανάλωναν, καθημερινά, πλαστικά μιας χρήσης λόγω οικονομικών και πρακτικών παραγόντων
- η έννοια της επαναχρησιμοποίησης έμοιαζε αρκετά αποστασιοποιημένη από την ιδεολογία τους

Κατά την διάρκεια αλλά και με το πέρας των εργαστηρίων

Οι ενήλικες-γονείς φάνηκαν να κατανοούν και να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη και τις συνέπειες της πλαστικής ρύπανσης στο περιβάλλον και στους οργανισμούς. Αιφνιδιάστηκαν με το γεγονός πως ποσότητα μικροπλαστικών ίση με μια πιστωτική κάρτα καταλήγει στον οργανισμό μας. Ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση έδειξαν όταν αντίκρυσαν ρεαλιστικές φωτογραφίες θαλάσσιων ζώων που κινδυνεύουν από τα πλαστικά. Μας είπαν πως **«δεν ήξερα ότι το πρόβλημα είναι τόσο μεγάλο, ότι το πλαστικό είναι παντού γύρω μας και αυτό είναι τώρα κάπως απειλητικό. Βέβαια πιστεύω πως δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι μόνο λίγοι άνθρωποι, χρειάζεται να είμαστε πολλοί»**.

Οι ενήλικες/γονείς τόνιζαν πως **αγοράζουν συχνά προϊόντα σε πλαστικές συσκευασίες και πλαστικά μιας χρήσεως διότι είναι οικονομικά**. Λαμβάνοντας υπόψη πως οι συγκεκριμένοι συμμετέχοντες προέρχονται από ευάλωτα κοινωνικά και οικονομικά περιβάλλοντα, εστίαζαν στο γεγονός πως η πρόσβασή τους στην αγορά προϊόντων που επαναχρησιμοποιούνται είναι σχεδόν απαγορευτική καθώς οι οικονομικές τους δυνατότητες είναι περιορισμένες και τα συγκεκριμένα προϊόντα πολύ ακριβά. Για τον λόγο αυτό, για παράδειγμα, ενώ μπορεί να αποφεύγουν την καθημερινή αγορά κάποιου πλαστικού μπουκαλιού για νερό, θα προτιμήσουν να πάρουν ένα πλαστικό παγούρι αντί για μεταλλικό λόγω της μεγάλης οικονομικής διαφοράς που έχουν.

Το ίδιο συμβαίνει και με τα **φαγητοδοχεία** που δίνουν στα παιδιά στα σχολεία, καθώς συνήθως αγοράζουν πλαστικά γιατί τα γυάλινα είναι ακριβότερα και πιο εύθραυστα. Εξέφρασαν έντονα την επιθυμία τους, τέτοιου είδους προϊόντα που χρησιμοποιούν καθημερινά ειδικά για τα παιδιά τους, να παρέχονται δωρεάν είτε από το κράτος είτε από φορείς στις οικογένειες.

Επίσης, συνειδητοποίησαν πως **η χρήση των πλαστικών δεν είναι πάντα στον έλεγχό τους**, αναφέροντας για παράδειγμα, πως τα δωρεάν σχολικά γεύματα που λαμβάνουν οι συγκεκριμένες οικογένειες από το σχολείο τοποθετούνται και διαμοιράζονται σε πλαστικές συσκευασίες από τις ίδιες τις εταιρείες παραγωγής των γευμάτων. Στην περίπτωση αυτή, πρότειναν να αντικατασταθούν οι συγκεκριμένες συσκευασίες από άλλες πιο οικολογικές, ακόμη και να βρεθεί ένας τρόπος ώστε να παραλαμβάνουν απευθείας τα γεύματα στα δικά τους φαγητοδοχεία. Χαρακτηριστικά μας είπαν **«αυτό μπορεί να μοιάζει σαν να παίρνουμε συσσίτιο, να περιμένουμε στην ουρά να πάρουμε το φαγητό στα τάπερ μας, αλλά τουλάχιστον έτσι δεν θα χρησιμοποιούμε τόσο πλαστικό που τελικά καταλήγει στον οργανισμό μας»**.

Σε μεγάλο βαθμό, οι περισσότεροι γονείς χρησιμοποιούσαν **σακούλες πολλαπλών χρήσεων** για τα καθημερινά τους ψώνια και όπως μας είπαν «*βάζω τα ψώνια μου στην σακούλα πολλαπλών, γιατί την αγοράζω μια φορά, ενώ τις άλλες τις πλαστικές τις πληρώνουμε συνέχεια. Τώρα όμως, κατάλαβα ότι έτσι κάνω και λίγο καλό στο περιβάλλον*».

Μέσα από τις καλλιτεχνικές δημιουργίες, γονείς και παιδιά, ήρθαν σε επαφή με την έννοια της **επαναχρησιμοποίησης και σκέφτηκαν τρόπους αξιοποίησης των πλαστικών**. Έτσι, βλέποντας διάφορες πλαστικές συσκευασίες, φαντάστηκαν σε τι θα μπορούσαν να τις μετατρέψουν.

- ✓ ένα πλαστικό ή μεταλλικό σουρωτήρι με την ανάλογη επεξεργασία, σκέφτηκαν πως θα μπορούσε να μετατραπεί σε καπέλο φωτιστικού, σε μπολ, σε διακοσμητικό τοίχου, σε γλάστρα αλλά και σε μουσικό όργανο.
- ✓ ένα πλαστικό μπουκάλι θα μπορούσε να μετατραπεί σε μολυβοθήκη, βάζο, σε κάθε είδους διακοσμητικό, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ποτιστικό για τις γλάστρες, ακόμη και με την ένωση πολλών μπουκαλιών θα μπορούσαν να φτιάξουν μια βάρκα που επιπλέει στο νερό
- ✓ η κατασκευή του ανακυκλωμένου χαρτιού. Έφεραν χαρτόνια, εφημερίδες και περιοδικά που προόριζαν για τους κάδους απορριμμάτων, και με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών δημιούργησαν το δικό τους χαρτί με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση.

Μετά τα εργαστήρια

Ένα μήνα αφότου υλοποιήθηκαν τα εργαστήρια, **οργανώσαμε μικρές ομάδες συζήτησης με τους γονείς/ενήλικες ώστε να εντοπίσουμε αν και κατά πόσο άλλαξαν κάποιες από τις συνήθειες τους.** Όσοι γονείς/ενήλικες δεν κατάφεραν να παρευρεθούν, συζήτησαν την ίδια θεματική εκείνο το διάστημα μεμονωμένα με τις εκπαιδευτικούς. Γενικά, **οι καθημερινές τους συνήθειες δεν άλλαξαν ριζικά, ωστόσο φάνηκε έντονα να είναι πιο ενημερωμένοι σχετικά με οικολογικά ζητήματα και πιο συνειδητοποιημένοι ως προς την στάση τους στο περιβάλλον, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό.**

Παρατηρήσαμε ότι κάποια παιδιά που συνήθιζαν να φέρνουν μαζί τους πλαστικό μπουκάλι νερού, **ξεκίνησαν να φέρνουν πλαστικό παγούρι**, το οποίο θεωρούμε ότι είναι μια μικρή μετάβαση σε κάπως πιο οικολογικές συνήθειες ή τουλάχιστον μια μορφή ανάπτυξης της οικολογικής συνείδησης. Κάτι παρόμοιο έγινε και με το κολατσίο τους, καθώς απέφευγαν να τυλίγουν το φαγητό τους σε αλουμινόχαρτο, αντ' αυτού χρησιμοποιούσαν **φαγητοδοχεία.**

Σχεδόν οι μισοί γονείς/ενήλικες ανέφεραν πως προσπαθούν να **αποφεύγουν** πλέον την καθημερινή αγορά πλαστικών μπουκαλιών νερού, και αντ' αυτού ξεκίνησαν να χρησιμοποιούν μπουκάλια πολλαπλών χρήσεων στη δουλειά τους. Όπως χαρακτηριστικά είπε μια μητέρα «*σκέφτηκα ότι αφού έτσι κι αλλιώς δίνω παγούρι στο παιδί στο σχολείο, θα παίρνω κι εγώ μαζί μου στη δουλειά*». Κάποιοι εστίασαν στο ότι παρόλο που μπορεί να αγοράζουν πλαστικά μπουκάλια μεριμνούν ώστε να τα χρησιμοποιούν περισσότερες από μία φορές πριν τις αποσύρουν στα απορρίμματα.

Επίσης, **4 στους 10 ανέφεραν πως προσπαθούν να χρησιμοποιούν περισσότερο γυάλινα ή μεταλλικά φαγητοδοχεία** τόσο στο σπίτι όσο και στην δουλειά ή στο σχολείο, ενώ ένας ενήλικας είπε πως κάποιες φορές επιλέγει να τυλίγει το κολατσιό του παιδιού του σε πάνινη πετσέτα και όχι σε αλουμινόχαρτο. Μία άλλη συμμετέχουσα, ανέφερε πως συνειδητά αγόρασε ένα γυάλινο φαγητοδόχειο για τις ανάγκες του σπιτιού, ωστόσο τόνισε πως η **οικονομική διαφορά** συγκριτικά με τα πλαστικά είναι μεγάλη και πως δύσκολα μπορούν γενικά να ανταποκριθούν σε αυτές τις απαιτήσεις.

Σχεδόν όλοι οι ενήλικοι ανέφεραν πως εξακολουθούν να **χρησιμοποιούν σακούλες πολλαπλών χρήσεων** για τα καθημερινά τους ψώνια ενώ μία συμμετέχουσα ανέφερε πως έραψε η ίδια μία πάνινη τσάντα από παλιά ρούχα.

Η πιο ευχάριστη έκπληξη που είδαμε έμπρακτα να υλοποιείται ήταν πως μία μέρα που ένα ωφελούμενο παιδί του Εργαστηρίου Πολιτισμού θέλησε να γιορτάσει τα γενέθλια του στον χώρο, η μητέρα του που είχε συμμετάσχει στα εργαστήρια, έφερε με δική της πρωτοβουλία μεταλλικά μαχαίροπίρουνα και γυάλινα πιατάκια από το σπίτι της για να μοιράσει το γλυκό στα υπόλοιπα παιδιά. Αυτή ίσως ήταν και η ουσιαστικότερη ανατροφοδότηση που λάβαμε από τον αντίκτυπο των εργαστηρίων.

